Ikääntyvän Kainuun asumisen kehittämistarpeet 8.4.2026

Metti Järvikallio, palvelualuepäällikkö asumispalvelut
Piritta Järvinen, palvelualuepäällikkö kotihoitopalvelut
Marjo Kallio, palveluyksikköpäällikkö
Seija Salomaa, palveluyksikköpäällikkö
Kaisa-Mari Käyhkö, toimialuejohtaja

KAINUUN hyvinvointialue

Ikääntyneiden asuntopoliittisen suunnitelman kokonaiskuva

Suomessa ikääntyneiden asumista ohjaavat Vanhuspalvelulain (980/2012) mukainen velvoite sekä useat valtakunnalliset strategiat, jotka korostavat ennakointia, esteettömyyttä, monipuolisia asumisratkaisuja ja ikäystävällisiä asuinympäristöjä.

Kunnat ja hyvinvointialueet velvoitetaan laatimaan suunnitelma, joka huomioi ikääntyneiden asumistarpeet osana strategista suunnittelua. Tämä korostuu erityisesti väestön ikääntymisen voimistuessa.

Lähde: Kunnat ikääntyneiden asumisen kehittämisessä - Ympäristöministeriö

KAINUUN hyvinvointialue

Keskeiset valtakunnalliset linjaukset

1. Kansallinen ikäohjelma 2030

lähde: Kansallinen ikäohjelma - Sosiaali- ja terveysministeriö)

Kansallinen ikäohjelma asettaa Suomen yhteiset linjaukset ikääntymiseen varautumiseksi.

Tavoitteena on, että:

- asuminen ja asuinympäristöt ovat ikäystävällisiä
- ikääntyneet voivat asua omassa kodissaan mahdollisimman pitkään
- palvelut ja rakenteet ovat sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestäviä

KAINUUN hyvinvointialue

2. Ikääntyneiden asumisen toimenpideohjelma (YM 2020–2022 ja sen jatkot)

lähde: [Ikäasuminen - Finnish Government]

Ohjelma tukee kuntia ja hyvinvointialueita mm.:

- ennakoimaan asumistarpeita
- lisäämään esteettömien ja ikäystävällisten asuntojen määrää
- kehittämään ikääntyneille sopivia asumisratkaisuja (esim. yhteisöasuminen, välimuotoiset asumisratkaisut)
- parantamaan asuinalueiden turvallisuutta, muistiystävällisyyttä ja esteettömyyttä

KAINUUN hyvinvointialue

3. Asuntopoliittinen kehittämisohjelma 2021–2028

lähde: asunto-jaymparistojaosto_asuntopoliittinenkehittamisohjelma2021-2028.pdf

Ohjelma ohjaa koko Suomen asuntopolitiikkaa ja sisältää:

- esteettömyyden ja kohtuuhintaisuuden edistämisen
- korjausavustusten ja hissiavustusten suuntaamisen
- ikäystävällisten asumisratkaisujen kehittämisen tukemisen

KAINUUN hyvinvointialue

4. Laatusuositus aktiivisen ja toimintakykyisen ikääntymisen ja kestävien palvelujen turvaamiseksi 2024-2027

lähde: Laatusuositus aktiivisen ja toimintakykyisen ikääntymisen ja kestävien palvelujen turvaamiseksi 2024–2027

Laatusuosituksen tavoitteena on ohjata hyvinvointialueita ja kuntia turvaamaan aktiivinen, toimintakykyinen ja turvallinen ikääntyminen. Sen keskeinen päämäärä on varmistaa, että:

- asuminen ja asuinympäristöt ovat ikäystävällisiä
- ikääntyneet voivat asua omassa kodissaan mahdollisimman pitkään
- palvelut ja rakenteet ovat sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestäviä

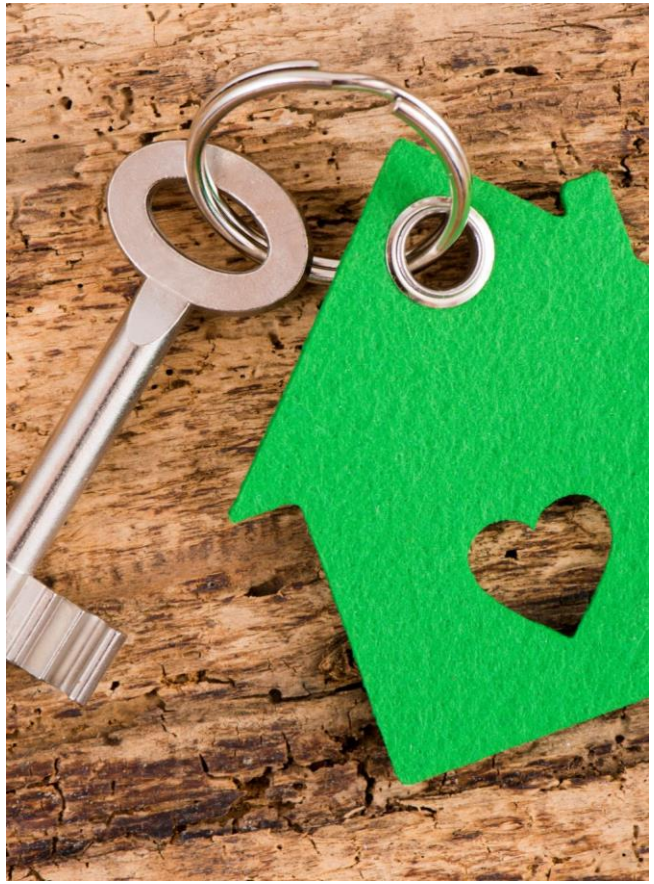

KAINUUN hyvinvointialue

Ikääntymisen tilannekuva ja ennusteet

- Kainuu on harvaan asuttu alue. Taajamissa asuu 75 % (koko maa 86,9 %) ja harvaan asutulla maaseudulla 27,5 % (4,7%) väestöstä.
- Yksin asuvia yli 75- vuotiaita oli vuonna 2024 46,1 %, tämä vaikuttaa palvelujen tarpeeseen.
- Ikävakioitu sairastavuusindeksi oli vuonna 2023 109,5 (100,0).
- 75 vuotta täyttäneen väestön määrä kasvaa arviolta 22,5 % eli noin 2300 henkilöä vuoteen 2040 mennessä.
- Ikääntyminen on voimakkainta vuoteen 2030 asti, jonka jälkeen ikääntyneiden määrän kasvu tasaantuu.
- Ikäjakaumassa on nähtävillä kuntakohtaisia eroja. Ikääntyneiden määrän kasvu on voimakkainta Kajaanissa ja Sotkamossa.

Lähde: Suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi 2026-2029

KAINUUN hyvinvointialue

Väestöennuste 2026, 2030 ja 2040 65 vuotiaat ja yli, asukkaat kunnittain			
Lähde: Tilastokeskus	**2026**	**2030**	**2040**
Hyrynsalmi	925	917	741
Kajaani	9337	9548	8866
Kuhmo	3033	2993	2514
Paltamo	1107	1093	913
Puolanka	1014	995	839
Ristijärvi	505	510	429
Sotkamo	3031	3129	3031
Suomussalmi	3013	3002	2585
Kainuu	**21965**	**22187**	**19918**

KAINUUN hyvinvointialue

Lähde: Suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi 2026-2029

Väestöennuste 2026, 2030 ja 2040

75 vuotiaat ja yli, asukkaat kunnittain

Lähde: Tilastokeskus	**2026**	**2030**	**2040**
Hyrynsalmi	454	490	496
Kajaani	4469	5024	5556
Kuhmo	1512	1643	1640
Paltamo	518	550	569
Puolanka	493	538	554
Ristijärvi	253	271	304
Sotkamo	1438	1617	1862
Suomussalmi	1465	1636	1708
Kainuu	**10602**	**11769**	**12689**

Lähde: Suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi

KAINUUN hyvinvointialue

Osallistava selvitys ikäihmisten asumisesta 2023 – keskeiset havainnot

Asuntokannan soveltuvuus on puutteellinen: Ikäihmisille sopivaa, esteetöntä tavallista asumista on liian vähän. Uudisrakentaminen on vähäistä, joten painopiste on olemassa olevan kannan korjaamisessa, muuntojoustossa ja käyttötarkoitusmuutoksissa.

ARA-tuki ja neuvonta alihyödynnetty

Sote- ja kuntarakenteen yhteistyöaukot: Lain edellyttämä yhteinen, tarvelähtöinen ikääntyneiden asumisen suunnittelu (kunta + hyvinvointialue) on ollut hajanaista; **yhteiset foorumit, roolit ja vastuuketjut kaipaavat sopimista ja johtorakenteiden selkeyttämistä.**

Yksiköiden ikä, kunto ja sijainti: Moni hyvinvointialueen vuokraama ympärivuorokautisen asumisen yksikkö on elinkaarensa lopussa ja/tai sijainniltaan irrallaan arjen palveluista, mikä vaikeuttaa modernien, joustavien ratkaisujen (esim. yhteisöllinen/hybridi) toteutusta.

KAINUUN hyvinvointialue

läkkäiden asumistarpeiden ennakointi hva:n järjestämien palveluiden osalta

KAINUUN hyvinvointialue

Lakisääteisten iäkkäiden palvelujen palvelupeittävyys ja tavoitteet

75 vuotta täyttäneet 31.12. Lähde: Sotkanet	**Koko maa 2024**	**Kainuu 2024**	**Tavoite 2026**	**Tavoite 2030**
Kotona asuvat	93,1 %	**92,7 %**	93,3 %	**94 %**
Kotihoidon asiakkaat (säännöllinen)	13,1 %	**17,1 %**	16,5%	**13,6 %**
Yhteisöllisen asumisen asiakkaat	0,6 %	**0,9 %**	1,2 %	**2 %**
Ympärivuorokautisen palveluas umisen asiakkaat	6,4 %	**7,0 %**	6 %	**5,2 %**

Palvelupeittävyys kuvaa palvelujen piirissä olevien 75 vuotta täyttäneiden osuutta suhteessa 75 vuotta täyttäneisiin.

Lähde: Suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi 2026-2029

KAINUUN hyvinvointialue

Väestöennuste vuodelle 2030

	Ennuste 75 vuotta täyttäneet hlö (Sotkanet.fi)	Säännöllinen kotihoito tavoite 75 vuotta täyttäneet %	Montako asiakasta 75 vuotta täyttänyttä	Yhteisöllinen asuminen tavoite 75 vuotta täyttäneet %	Montako asiakasta, 75 vuotta täyttäneet	Ympärivuoro-kautinen asuminen tavoite 75 vuotta täyttäneet %	Montako asiakaspaikka a ,75 vuotta täyttäneet
Hyrynsalmi	490	13,6 %	67	2 %	10	5,2 %	25
Kajaani	5 024	13,6 %	683	2 %	100	5,2 %	261
Kuhmo	1 643	13,6 %	223	2 %	33	5,2 %	85
Paltamo	550	13,6 %	75	2 %	11	5,2 %	29
Puolanka	538	13,6 %	73	2 %	11	5,2 %	28
Ristijärvi	271	13,6 %	37	2 %	5	5,2 %	14
Sotkamo	1 617	13,6 %	220	2 %	32	5,2 %	84
Suomussalmi	1 636	13,6 %	222	2 %	33	5,2 %	85
Kainuun HVA	11769	13,6 %	1601	2 %	235	5,2 %	612

Lisäksi on huomoitava alle 75-vuotiaiden ja erityisryhmien palvelutarve sekä lyhytaikaisten paikkojen tarve.

KAINUUN hyvinvointialue

läkkäiden hoitokodit

Ristijärvi 36p
Attendo Onnentupa 36p ymp.vrk

Puolanka 40p+15 yhteisöllinen
Attendo Tikankontti 28p ymp.vrk+15p yhteisöllinen
Puolangan vanhustenkoti ry
Mäntykoti 12p

Suomussalmi 85p +55 yhteisöllinen
hva:n hoitokodit
Hoitokoti Jalonkoski 30p+10lyho
yksityiset hoitokodit
Betanian lastenkotisäätiön Aamurusko 14p ymp.vrk
Suomussalmen vanhustentalosäätiö ry/ Muistola **15** ymp.vrk + SVTY 55 ilmoituksen varaiset (sisältää yhteisöllisen sekä vpl-asiakkuudet ja kh asiakkaat yksikössä)
Materon Palvelukoti ky 16 ymp.vrk

Paltamo 51p
hva:n hoitokodit
Hoitokoti Paltaranta 14p+6lyho
yksityiset hoitokodit
Esperi Hoivakoti Mieslahti 21p ymp.vrk
Suomen kristilliset hoivakodit ry – Palvelukoti Satama 10p ymp.vrk

Hyrynsalmi 31p
Hyrynsalmen hoitokoti 28p+3

Kajaani 362+ 46 ilm. + 12yhteisöllinen
hva:n hoitokodit
Hoitokoti Toppila 51p+5
Palvelukeskus Kallio 50p+10
yksityiset hoitokodit
Attendo Marian kartano Oy 52p ymp.vrk
Attendo Kajaaninhelmi 42p ymp.vrk
Esperi Hoivakoti Menninkäinen 41p ymp.vrk
Yrjö ja Hanna kodit, Onnela-koti, 12p ymp.vrk , +24p ilmoituksen varaiset
Mehiläinen Mainiokodit/Mainiokoti Linnantaus 65 p ymp.vrk
Kajaanin Arvolakoti ry., Arvola-koti 20p ymp.vrk + 22p ilmoituksen varaiset
Suomen Kristilliset hoivakodit – Palvelukoti Arkki 14p ymp.vrk + 12p yhteisöllisen

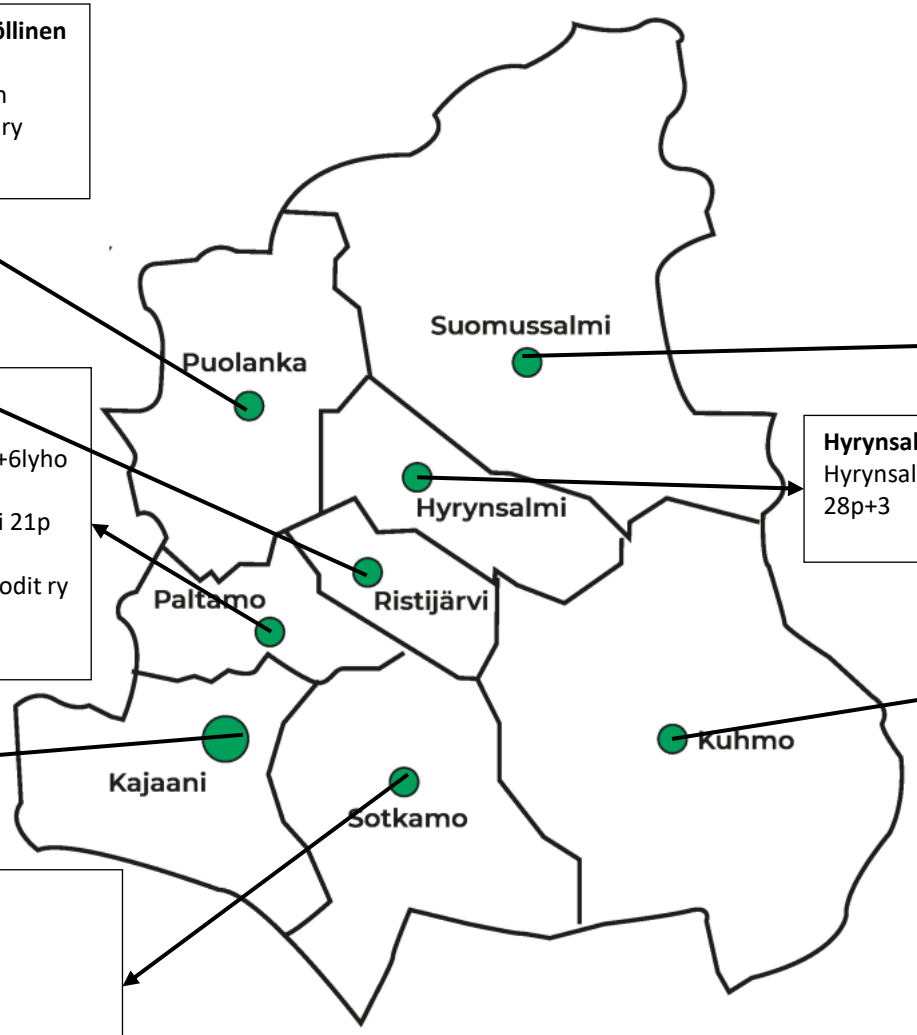

Kuhmo 118p +25 yhteisöllinen
hva:n hoitokodit
Honkalinna 62p+21lyho
yksityiset hoitokodit
Hyvinvointi Sampo ymp.vrk 35 + 25 yhteisöllinen asuminen.

Sotkamo 115p
hva:n hoitokodit
Palvelukeskus Himmeli 66p+17lyho
yksityiset hoitokodit
Attendo Sotkamon Helmi ymp.vrk 32p

KAINUUN hyvinvointialue

Arvio yhteisöllisen asumisen lisäystarpeesta vuoteen 2040

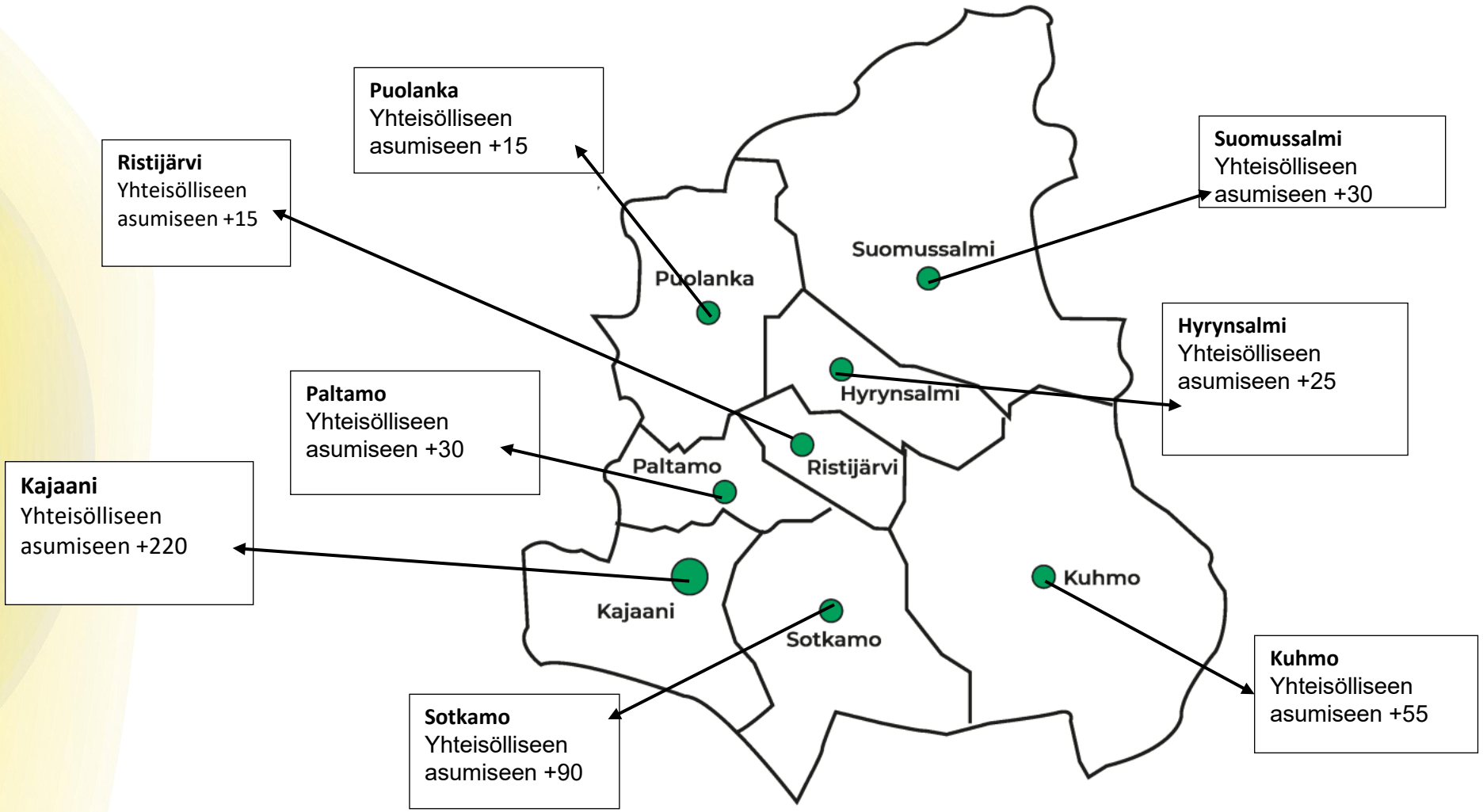

KAINUUN hyvinvointialue